

In meidagen 1940 week Roger Deplancke uit naar Engeland

Ook 'helden' moeten angst overwinnen

Roger Deplancke die vóór de oorlog nog keeper is geweest bij de ASO-reserven, voelt zich vandaag een gelukkig mens. Naar zijn zeggen woont hij op de square Stephanie, de mooiste plaats van Oostende. Een stad waar hij zich, parbleu, niet gelukkiger kan voelen : „Ik kon het niet verkroppen dat men op zeker ogenblik dacht de Koningin der Badsteden te herdopen als Stad aan Zee. Mensen toch, de Vlaamse kust is een macht aan 'steden-aan-zee' zat !” Roger die in zijn studentenjaren nog Adeste Fideles solo zong, is getrouwd met een vrouwtje dat solfège en piano genegen is. Wie is Yvonne Famaey ? „Voor mij is dat een engel, die doet wat niemand anders kan en daarbij een hart heeft als een koekenbrood.”

De minister van Landsverdediging verleende sergeant Roger-Edmond Deplancke op datum van 2 februari 1950 *het oorlogskruis 1940 met bronzen leeuw* voor de moed waarvan hij blijk gaf toen hij, menige gevaren ten spijt, de Belgische strijdkrachten in Groot-Brittannië vervoegde. Roger Deplancke die de blijde intocht in Brussel nog altijd als een victorieus summum herinnert, aarzelt niet zijn oorlogservaring aldus te concretiseren : moed dient te allen tijde aangekweekt, omdat angst zelfs de koenste ridder verschrikkelijk kan aanvrenten...

Op 3 mei 1921 geboren uit moeder Marguerite Bulcke en vader Georges mocht Roger Deplancke zich gelukkig achten met een oerdegelijke opvoeding. Hij deed het Oostendse O.L. Vrouwcollege volledig uit en liep twee jaar universiteit in Gent, waar Gerard Blanckaert (tot vrederechter opgewerkte advocaat), Willy Deknuyt en Roland Roose tot zijn studentenvrienden behoorden.

Toen de zich snel opvolgende mobilisaties plots bittere ernst werden, kwam de desastreuze 10 mei 1940, toen de Duitsers ons land binnenvielen. Een zeemijn miste in Oostende het water en kwam in de omgeving van de Istanboel op de stenen grond terecht en veroorzaakte een heftige ontploffing. Geen enkele ruit langsheen de Visserskaai bleef heel, zodat de gordijnen zelig naar buiten wapperden...

In die dagen maande de Belgische regering landgenoten tussen 18 en 35 jaar aan het land te ontvluchten en zich naar Frankrijk te begeven, om het via een korte opleiding tot milicieu te brengen. Ogenblik waarop Willy Deknuyt — wiens vader loods was — volgende jongeren optrommelde : Edgard Beeckaert, Ward Carlier, Henri Beeckaert, Roger Deplancke, Jacques Dillen en Laurent Lauwers. Doel : met de allerlaatste loodsboot Fran-

se kusten opzoeken. Roger Bonnel en de moeder van Willy Deknuyt maakten eveneens de overtocht mee.

De uitwijkplannen werden evenwel duchtig door mekaar geschud op het ogenblik dat de Franse havens nogal wat door de Duitse Stukas — schrik van Europa ! — en Messerschmitts werden gebombardeerd. Vandaar dat de loodsboot de raad kreeg om naar Engeland uit te wijken. Daar werden de ijlings uitgeweken Belgen als vluchtelingen opgenomen, wat concreet eten en slapen betekende...

— **Roger :** „Aanvankelijk aanvaard als geallieerden, veranderde dit iets toen koning Leopold III de wapens neerlegde. Hij spaarde hiermee ongetwijfeld het leven van heel wat landgenoten, maar bracht hiermee — volgens de Engelsen — het leven van geallieerde soldaten in gevaar. Aan de historici hierover ooit een aanvaardbaar verdict te vellen.”

— **Hoe werden jullie aanvankelijk opgevangen ?**

— **Roger :** „Engeland was niet voorzien op zo'n massa vluchtelingen. Vergeten we de bomvolle maalboten niet. In Folkestone werden we allemaal in een reuzentent ondergebracht. Het War Refugee Committee besliste naar welke familie individu per individu zou afgevoerd worden. De Kentse oorlogsmoeder Pugh

was bereid zes vluchtelingen op te nemen !”

— **Bombardementen op Londen meegemaakt ?**

— **Roger :** „Het beeld blijft bij van de immense rij gecamoufleerde kanonnen bovenop de Engelse krijtrotsen. Achteraf bleek dit indrukwekkend geschut niets meer dan boomstammen te zijn. Hadden de Duitsers op dit ogenblik de overtocht gewaagd, dan was het zeker op een catastrofe voor de geallieerden uitgedraaid...”

— **Spijt alles plaats voor amusement ?**

— **Roger :** „In de prille oorlogsdagen van 1940 heb ik in Londen de laatste Cup Football Final bijgewoond. Later

kon er als militair 's avonds gezellig gestapt of op cinema-bezoek gegaan. Van een oorlogsmeter kreeg ik af en toe een gebreide sjerp of een paar kousen.”

Volgens Roger Deplancke moet je ter plaatse zijn geweest om te beseffen wat voor inspanningen gedaan werden om Europa te bevrijden van de Duitse agressor. Behalve in Engeland werd evenzo in Schotland getraind. Het vertrouwen in de goede afloop kreeg in 1943 een flinke deuk na de mislukte landing in Dieppe. Of de actie was te vroeg gebeurd, of te slecht voorbereid.

Niemand wist wanneer de

victoryday zou vallen... Toen het dan toch zover kwam, waren heel wat Belgen verdrietig dat zij er niet bij waren. Achteraf bekeken was het goed voor eenieders zielezaligheid dat ze er niet bij waren, besefende hoeveel mensen op de onvergetelijke D-Day het leven lieten. Via de radio die het gebeuren op voet volgde, was men op de hoogte van de vooruitgang van de geallieerden, evenzo van het standhouden van de vijand en het aantal slachtoffers dat iedere landing eiste...

The D-Day 6 juni 1944

— Hoe verging het de Belgen ?

— Roger : „Ons kamp was rond die tijd al afgezakt naar de kust, meer bepaald naar Maidstone. Op 29 juli 1944 werden we ingescheept in Tilbury, haven aan de Theemsmonding iets ten oosten van Margate. Hiervoor stonden vijf Libertyschepen ter beschikking.”

De zes uur durende overtocht verliep probleemloos. Het weer was schitterend en de zee zo glad als een spiegel. Het konvooi arriveerde op 7 augustus 1944 op het strand van Courseulles, kunstmatige haven bij Arromanches. Een dag later was de ontschepping voltooid.

— Roger : „Omdat de diepgang te groot was konden de Libertyboten niet aanleggen. Hierdoor moesten de manschappen overstappen op een landingsboot, wat gebeurde via een touwladder. Toen het aan mijn beurt was, ging de

touwen ladder nog niet aardig aan het zwabberen omdat niemand beneden het ding in bedwang hield. Met je volledige uitrusting op de rug geen situatie om mee te lachen. Trouwens, hoeveel soldaten hebben in dergelijke situaties het leven niet gelaten tijdens de landingen...”

Zo'n 10 km per dag en te voet

De Brigade Piron die 2200 manschappen telde, had als opdracht de Engelsen af te lossen en derhalve de strook van Normandië tot Le Havre op te kuisen. Daar vertoefde in feite de achterhoede van de Duitsers die hun wegtrekkende landgenoten beschermden: zo mochten de geallieerden niet te vlug avanceren.

— Roger : „We rukten op naar Le Havre via Cabourg, Deauville, Trouville en Honfleur die we bevrijdden: 60 km die we in negen dagen te voet aflegden of zo'n 7 à 10 km daags; er waren immers nog Duitsers in de buurt. Men heeft er al eens moeite mee wanneer een vriend als held het leven laat. Neem Oostendenaar Raymond Van Remoortele die het commando voerde over een patrouille in de vijandelijke linies, die vooral tussen Franceville en Merville onvermurwbaar leken. Toen Raymond in een mijnenveld terecht kwam, werd hij hierna nog door de vijand onder vuur genomen. Alhoewel ernstig gewond aan het been weigerde hij zich te laten terugbrengen naar de linies achteraan. Integendeel, hij gaf

het bevel zijn gewonde makkers uit de vuurlijn te verwijderen. Uiteindelijk werd Raymond dodelijk verwond door een mortiersplinter in het hoofd.”

Roger Deplancke kan evenmin Oostendenaar Lucien Simoen vergeten, die op 11 september 1944 sneuvelde in Bree : „Een goede vriend en klasgenoot uit het O.L. Vrouwcollege, die in 1938 priamus was van onze retorica.”

Brussel, glorieus einde

Het was de Brigade Piron opgelegd Le Havre te bevrijden van een *pocket Duitsers*. Maar op 1 september kwam een tegenorder: de vooruitgang van de geallieerden was zodanig groot, dat men de Belgische strijdmacht vroeg zich in de kortste keren voor te bereiden op een grote intocht in Brussel. Dit nadat de brigade via Amiens en Rouen tot Arras was opgerukt.

— Roger : „Toen we de grens overschreden, heeft zowat iedereen de Belgische grond gekust. Op dit moment vertoefden mijn ouders en zeven jaar jongere zus Christiane nog steeds in Oostende dat nog niet bevrijd was.”

— Kwam de intrede in Brussel...

— Roger : „Godlievedeugd,

wat een geestdriftige menigte juichte ons toen toe. Er scheen maar geen einde aan te komen. Ons hart zwol van fierheid en ons gemoed had het bij momenten emotioneel wreed lastig. Naderhand werden we ondergebracht in de kazerne aan de Place Dailly.”

— Nooit te vergeten waanzinnige vreugde...

— Roger : „De mensen sprongen op camions en tanks en er werd door vrouwen en jonge meisjes nogal wat vreugde en contentement afgezoend. Ko-los-saal voor mij was het moment dat ik in de bevrijd wordende hoofdstad plots de Oostendse kolenhandelaars, vader en zoon Vandebroecke, die geëvacueerd waren naar Brussel, tussen de bijzonder enthousiaste menigte herkende... De Vandebroekes nodigden mij uit om 's avonds een fris bad te komen nemen en eens lekker te eten. Wat ik natuurlijk niet af sloeg !”

— Schaduwzijde van de vrede...

— Roger : „Na de bevrijding was het allemaal de Belgische strijdkrachten dat de klok sloeg. Wij waren de *helden*. Vergeten we evenwel niet dat de oorlog het leven van zoveel jonge mensen door mekaar schudde en veranderde. Ik vluchtte naar Engeland toen ik 19 was. Hetgeen naderhand neerkwam op vijf jaar die mijn jeugd helemaal door mekaar haalde. Er kwam niets terecht van de plannen die ik als puber had gemaakt.”

Hart voor journalistiek

Al was zijn broodje gebakken bij vaders firma als handelsvertegenwoordiger, toch bekend Roger Deplancke dat hij zich nooit met graagte tussen de bouwmaterialen heeft bewogen. Nogal wat liever had hij zijn stappen in de volle journalistiek gezet.

Roger Deplancke kreeg de mogelijkheden zich journalistiek te ontplooiën: in 1947 versloeg hij sportverslagen voor Het Vrije Volksblad dat naderhand tot Nieuws van de Dag werd omgedoopt. Op een tip van Zeewachtredacteur Driès Vandamme werd Roger Deplancke in 1949 medewerker bij Het Volk voor sport- en stadsnieuws. Zelfs de deuren van La Libre Belgique gingen voor hem open.

— **Vlaams, Frans... en journalistiek?**

— **Roger:** „Nederlands is natuurlijk het gemakkelijkst. Toegegeven dat het Frans zich wel beter leent om iets uit te verwoorden. Al is het voor een Vlaming niet gemakkelijk om zich in de taal van Voltaire in een Franse krant uit te drukken.”

Graag een paar woordjes uit je hart...

— **Raymond Heddebauw:** „Hij hielp me bij mijn start in 1949. Raymond was toen redacteur bij de Gazet van Antwerpen. We stappen dit jaar allebei op tram acht: hij in februari, ik in mei.”

— **Gerard Geuskens:** „De man met de blonde haren was een heel bezige bij op de Zeewachtspportredactie. Toen Gerard een krantje uitgaf inzake voetbalpronostiek — beschouwende statistieken en aftastende pronostieken — heb ik hem daarbij geholpen.”

— **Wardje Lauwers:** „Een bijzonder confraternele voorzitter van de Oostendse Persclub. Een hoofdredacteur van De Zeewacht waar iedereen naar opkeek.”

In bevolen dienst verongelukte zoon Guy Deplancke met schietstoel

Valscherm opende niet

Op 23 juli 1969 was piloot Guy Deplancke, zoon van Roger, 22 jaar, toen het fout ging bij schietoefeningen met zijn vliegtuig. Op zeker ogenblik kreeg Guy het bevel zijn schietstoel te gebruiken, wat hij ook deed. Zijn valscherm weigerde zich evenwel om de een of andere reden te ontvouwen, met fatale afloop tot gevolg...

Roger Deplancke zegt over zoon Guy — broer van de vijf jaar jongere Luc — dat hij ieders kameraad was, een vriendelijke jongen en levensgenieter: „De fataliteit deed zich voor boven Hout-halen-Helchteren. Guy was

toen 22 jaar. Mijn zoon zou naderhand postuum verere-merkt worden omdat hij op de rampzalige momenten niet boven genoemde Limburgse woongebieden vloog en zo de gemeenschap een nog grotere catastrofe bespaarde.”

Postuum
verere-merkt...

Op 15 oktober 2000 werd in het Brusselse Jubelpark een *Militair Luchtvaart Memoriaal* ingehuldigd. Symbool voor helden — tussen 1911 en nu — van de Belgische luchtvaart die benevens kunde en vaardigheid zelfs hun leven veil hadden voor de verdediging van het vaderland. Tussen de 904 in het memoriaal gegriffte namen komt Guy Deplancke eveneens voor.

Op te merken dat de in april 2000 tot Stafchef van de luchtmacht benoemde luitenant-generaal Michel Mandl een persoonlijke vriend was van wijlen Guy Deplancke.

Bij zover dat Michel na het tragisch ongeval aandrong om twee jaar in het buitenland actief te zijn. „Beiden waren ze al evenzeer gemotiveerd en we mogen zonder overdrijven stellen dat, zonder dat ongeluk, onze Guy de intelligentie bezat voor een superfunctie.”

Guy Deplancke werd na een eucharistieviering in de Mariakerkse O.L. Vrouw Koninginnekerk, ter aarde besteld op het Oostends Militair Ereperk. Hoe wreed zo'n verlies een vaderhart kwetst, hoeft wel niet gezegd. Om niet te spreken van Luc die op zijn 17de een bovenbeste broer verloor...